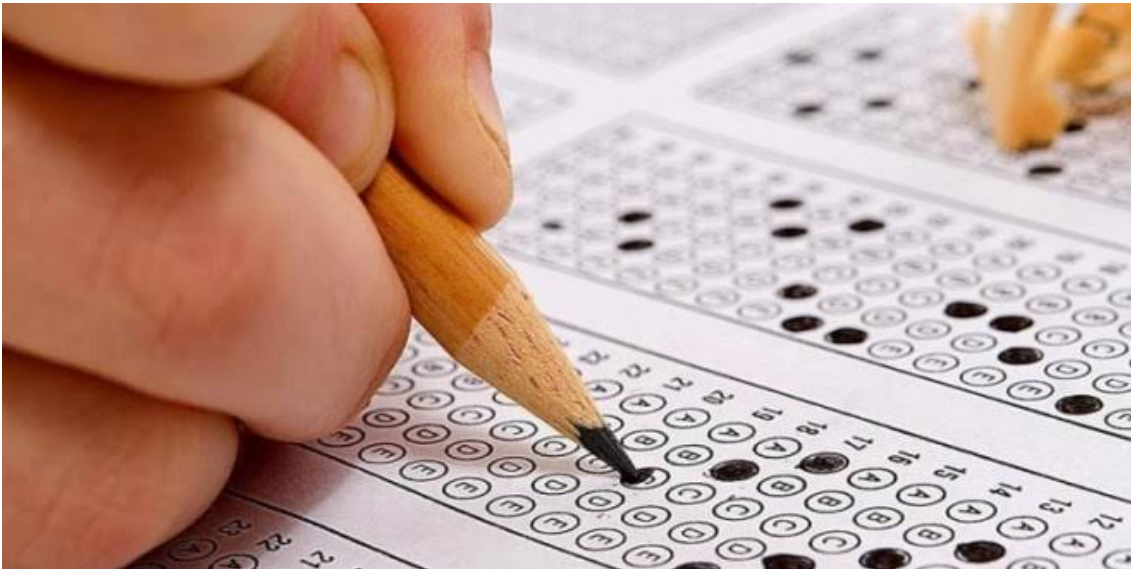

عدالت در ترازوی طالبان؛ دختران در رشته‌های محدود تحصیلی پذیرفته می‌شوند

اکتبر 5, 2022

کانکور ۱۴۰۱ خورشیدی برای هزاران داوطلب اعم از دختر و پسر برگزار می‌شود اما این آزمون برای دختران متفاوت خواهد بود. در این دور از رقابت‌های سراسری، دختران حق انتخاب رشته‌های تخصصی و مسلکی را ندارند. سخنگوی وزارت تحصیلات عالی طالبان می‌گوید که محدود کردن رشته‌ها به نفع دختران است؛ چون به گفته‌ی او رشته‌های تخصصی «به درد دختران نمی‌خورد».

آزمون کانکور افغانستان که همه‌ساله برگزار می‌شود یک رقابت جدی در عرصه‌های اکادمیک این کشور محسوب می‌شود و هزاران تن بخاطر اشتراک در این رقابت، به مدت یک‌سال، چه به صورت رسمی در مراکز آموزشی یا به صورت غیررسمی در خانه تلاش کرده‌اند. در آزمون امسال طبق آمار کمیته امتحانات، ۱۴۵ هزار داوطلب شرکت می‌کنند و از این میان ۱۱۵ هزار تن به شمول دختران و پسران جذب نهادهای تحصیلات عالی و نیمه عالی می‌شوند.

در رقابت‌های پیشین این آزمون سراسری افغانستان، گزینه‌های موجود برای انتخاب کردن، حاوی ورقی بود که هم در اختیار پسران و دختران قرار می‌گرفت. دختران اجازه داشتند از میان رشته‌های تحصیلی، هر کدام را که مناسب می‌بینند انتخاب کنند. در سال‌های گذشته و احتمالاً امسال، پسران از تحصیل در یک رشته محروم می‌شدند و آنهم قابلیت بود؛ اما دختران هیچ محدودیتی در انتخاب رشته نداشتند. اکنون سخنگوی وزارت تحصیلات عالی طالبان گفته است: «پوهنزی‌هایی که نه به درد خودشان (دختران) می‌خورد و نه هموطنان استفاده کرده می‌توانند، به او پوهنزی‌ها معرفی نمی‌کنیم».

هنوز به‌طور دقیق معلوم نیست که دختران از انتخاب کدام رشته‌های تحصیلی محروم شده‌اند. اما روزنامه گاردین در ماه‌های گذشته به نقل از یک منبع نزدیک به حلقه رهبری طالبان گزارش داده بود

که دختران ۲ گزینه یا احتمالاً ۳ گزینه برای انتخاب خواهند داشت: شرعیات، تربیه معلم و احتمالاً قابلیت. در همین حال روزنامه هشت صبح به نقل از یک آگاه در وزارت تحصیلات عالی طالبان گزارش داده است که “براساس دستور رهبری این وزارت، داوطلبان دختر امسال در رشته‌های تخصصی و مسلکی تحصیلات عالی جذب نخواهند شد.” بر بنیاد این گزارش، رشته‌های انجیری، زراعت، اقتصاد، معادن و وترنری از رشته‌هایی است که دختران از گزینش آن در این دور کانکور محروم شده‌اند.

هدیه، یکی از فارغین صنف دوازده است و می‌خواهد در این دور از رقابت‌های سراسری شانسش را امتحان کند. او دوست دارد در رشته‌ی ستوماتولوژی تحصیل کند؛ اما اگر انتخاب این رشته را از او گرفته باشند یا از انتخاب این رشته محروم شده باشد، به تلاش خودش ادامه می‌دهد چون به گفته‌ی او “ما نباید شکست را قبول کنیم. آنها (طالبان) با این کارشان می‌خواهند دختران از ادامه‌ی تحصیل منصرف شوند.”

ام‌البین زحمت کشیده است اما خود را از لحاظ روحی آماده‌ی شرکت در این آزمون نمی‌بیند. بنین از فاجعه‌ی کاج شدیداً متأثر شده اما او نیز می‌خواهد که با تمام مشکلات موجود و سنگ‌اندازی‌های بی‌پایان مقابله کند. او دوست دارد در رشته‌ی حقوق تحصیل کند و از اینکه حقش برای انتخاب لگدمال شده، ناراحت نیست، چون به گفته‌ی او “هیچ امیدی هم وجود نداشت که طالبان به دختران حق انتخاب بدهند.” بنین می‌گوید “تمام کاربن‌ها در فشار تبدیل به الماس می‌شوند” و تمام “پبله‌ها در فشار پروانه می‌شوند.”

ام‌البین نویسنده است و می‌گوید که از “درد هم‌صنفانم می‌نویسم. آنانی که بخاطر محرومیت از مکتب با ازدواج‌های زیر سن مواجه شدند.” بنین از دوستانش که دچار مشکل شده و در روستای‌های دور دست افغانستان زندگی می‌کنند اطلاعی ندارد اما “می‌خواهم با تمام ناملایمات بسازم بلکه بتوانم صدای درد و محرومیت آنان باشم.”

نادیا می‌گوید اگر حق انتخاب نداشته باشد یا گزینه‌ها برای انتخاب رشته‌های تحصیلی محدود شده باشد، هیچ علاقه‌ی برای شرکت در این آزمون نخواهد داشت. نادیا بر تأثیر “عشق و علاقه” در پیشبرد زندگی باور دارد و اگر کسی او را مجبور به انجام کاری کند که دو مولفه‌ی “عشق و علاقه” در آن نادیده گرفته می‌شود، برای او هیچ جذابیتی نخواهد داشت. وقتی از نادیا پرسیدم که ممکن است فقط سه گزینه برای انتخاب داشته باشد؛ شرعیات، تربیه معلم و احتمالاً قابلیت. در پاسخ گفت که اگر این واقعیت داشته باشد، نشان‌گر ذهن محدود عاملان آن است و به‌چنین اجباری تن نخواهد داد.

این دانش‌آموز که به‌تازگی از صنف دوازدهم فارغ شده است، به تلاش فردی و مطالعات فردی برای ارتقای ظرفیت‌های فردی تأکید می‌کند.